

Бердянський державний педагогічний університет

VI

ОСВІТА І СУСПІЛЬСТВО VI

Міжнародний збірник наукових праць

За загальною редакцією

Тетяни Несторенко

Ренати Бернатової

Бердянськ – 2021

Бердянський державний педагогічний університет

ОСВІТА І СУСПІЛЬСТВО VI

Міжнародний збірник наукових праць

За загальною редакцією

Тетяни Несторенко

Ренати Бернатової

Бердянськ – 2021

ISBN 978 – 83 – 66567 – 26 - 9

*Рекомендовано Вченою радою гуманітарно-економічного факультету
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 10 від 20.04.2021 р.)*

Освіта і суспільство VI: Міжнародний збірник наукових праць / Під ред. Т. Несторенко, Р. Бернатової. Бердянський державний педагогічний університет. Ополе: видавництво Вищої школи управління і адміністрації в Ополе, Польща. 567 с. ISBN 978-83-66567-26-9.

Рецензенти:

*prof. PaedDr. Йозеф Ліба, PhD. (Словаччина)
д.е.н., проф. Павло Захарченко
Славомір Шліва, PhD. (Польща)*

Редакційна колегія

*doc. RNDr. Рената Бернатово, PhD. (Словаччина)
prof. Ing. Яна Бургерова, PhD. (Словаччина)
Войчех Дучмал, PhD. (Польща)
к.і.н., доц. Тамара Макаренко
к.е.н., доц. Олександр Несторенко
к.е.н., доц. Тетяна Несторенко
doc. PaedDr. Аліца Петрасова, PhD. (Словаччина)
проф. WSZiA Тадеуш Покуса, PhD. (Польща)
Ядвіга Ратайчак, PhD. (Польща)*

*За зміст, достовірність фактів, дат, назв і оформлення
літературних джерел автори статей відповідають особисто.*

Видавництво

*Вища школа управління і адміністрації в Ополе
46-020 Польща, Ополе, вул. Неджялковського, 18
тел. +48 (77) 402-19-00/01
E-mail: info@poczta.wszia.opole.pl*

© Т. Несторенко, Р. Бернатово, 2021.
© Автори статей, 2021.

ВСТУП	7
ДОШКІЛЬНА І ПОЧАТКОВА ОСВІТА	8
Ľudmila Belásová. Možnosti diagnostikovania žiakov primárneho stupňa	8
Silvia Bratková. Analýza problematiky výživy a pitného režimu v rámci primárnej edukácie na Slovensku	16
Ján Kancír. Špecifiká edukácie rómskych žiakov zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia – zdravie, somatický vývin a pohybové schopnosti	30
Ján Kancír, Sofia Šolcová. Vplyv outdoorovej edukácie na kreovanie sociálnej klímy v triede	36
Monika Kormaníková. Dištančné vzdelávanie v primárnej edukácii počas pandémie Covid 19	46
Daniela Leütterová, Katarína Štetinová. Telesná zdatnosť a somatické parametre žiakov mladšieho školského veku v generečnej perspektíve	54
Monika Miňová. Profesionálne štandardy a kompetenčný profil učiteľky materskej školy	61
Mária Podhájecká, Vladimír Gerka. Edukačné kritické situácie v materskej škole	80
Ingrid Ružbarská. Niekoľko poznámok k sekulárnym trendom telesnej zdatnosti detskej populácie	87
Lucia Šepeláková. Pozícia hračky vo vybraných kurikulárnych dokumentoch predprimárneho vzdelávania	94
Katarína Štetinová, Daniela Leütterová. Sekulárne zmeny telesnej zdatnosti 9 a 10 ročných chlapcov	108
Zuzana Vagaská. Kyberšikana ako súčasť primárneho vzdelávania	115
Надія Білоусова, Тетяна Гордієнко. Упровадження методу «Футбол 3» під час вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання фізкультурної освітньої галузі в початковій школі»	123
Тетяна Гордієнко, Надія Білоусова. Знайомство із авторськими методиками навчання письму у процесі практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи	128
Юлія Калугіна. Використання інформаційно-комунікаційних технологій – як складова формування економічної компетентності дітей старшого дошкільного віку	133
Ольга Качерова. Творчий потенціал та варіативність творчої діяльності дітей	139
Аліна Мартін. Феномен «готовність» як індикатор реалізації наступності між дошкільною та початковою ланками освіти	144
Світлана Пенькова. Специфіка морфологічної структури усного мовлення дітей шестирічного віку	152

СЕРЕДНЯ ОСВІТА	159
Євгенія Неведомська. Формування природничих понять на етапах чуттєвого пізнання	159
Олена Павлик. Перспективні напрями розбудови Нової української школи	174
Тетяна Прокопець, Наталія Кугай. Засоби формування в учнів вмінь доводити твердження геометрії	178
Галина Щигельська, Микола Саган. Розвиток критичного мислення як необхідна складова сучасного уроку історії	184
ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ	195
Jana Hnatová. Formatívne online testovanie matematického výkonu študentov – kvalifikovaný odhad dĺžky času jeho trvania	195
Iveta Kovalčíková, Joanna Miecznik-Warda. Rýchlosť spracovania informácií: kognitívny determinant edukačného procesu	202
Erika Novotná. Dopad pandémie Covid-19 na vzdelávanie a psychiku študentov	210
Alena Prídavková. Riešiteľské stratégie vybraných matematických úloh v skupine študentov – budúcich učiteľov primárneho vzdelávania	216
Song Shanshan. Questioning strategies in the Chinese language classes for international students in China	226
Інна Давидченко. Формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти у процесі викладання гуманітарних дисциплін	231
Альона Дяденчук. Підвищення ефективності навчання за допомогою MS Excel при розв’язуванні фізичних задач	240
Олена Кожан, Олена Мурзіна, Олена Разнатовська, Андрій Каблуков. Формування математичної компетентності у майбутніх фармацевтів	245
Інна Кохан. Сучасні аспекти естетичного виховання студентської молоді	251
Ірина Красюк, Ірина Удріс. Коуч-технології в освітянській практиці	256
Тетяна Мієр, Геннадій Бондаренко. Дослідницька основа інноваційної складової професійної підготовки вчителя початкових класів з використанням європейського і вітчизняного досвіду	262
Тетяна Несторенко, Ігор Богданов, Яна Сичікова, Даріуш Роговіч, Даріуш Стануховські. Формування фахових компетенцій майбутніх наноматеріалознавців	272
Катерина Павленко. Інноваційні педагогічні технології як аспект розвитку вищої освіти	280
Едуард Псядло, Людмила Смокова, Андрій Троїцький, Надія Кологривова. Дослідження та аналіз взаємозв’язку компонентів життєстійкості і якості успішності студентів	284
Ольга Радченко, Світлана Вихор. Підготовка педагогів до вибору е-підручників	297

СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА	304
Олена Бальбуза, Ірина Орленко. Арт-терапія як засіб розвитку комунікативної функції мовлення дошкільнят з особливими освітніми потребами	304
Катерина Михайлянц. Теоретичні основи підготовки дітей з порушеннями мовлення до навчання грамоти	309
Катерина Сметаніна. Труднощі формування англомовної комунікативної компетентності у дітей з особливими потребами	316
ЕКОНОМІКА І ОСВІТА	320
Iuliia Bondar, Anton Ternavskiy, Dmytro Nahornyi, Svitlana Prysiazhna. Economic assessment of the staffing of the qualitative composition of managerial medical personnel	320
Władysław Wornalkiewicz. Możliwości unowocześnienia logistyki odbioru mleka	328
УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ	344
Ольга Гуренко, Ганна Лопатіна, Наталя Цибуляк. Фундаментальні цінності європейського простору вищої освіти: імплементація в освітній простір Бердянського державного педагогічного університету	344
Олександра Мармаза. Експертиза проєктів розвитку закладу освіти: управлінський контекст	352
Ван Сінсін. Особливості організації навчального процесу в університетах КНР в умовах пандемії	361
Менглінь Сюй. Відкриті онлайн-курси англійської мови в Китаї	366
Чень Ченьлін. Навчання в режимі онлайн на китайській навчальній платформі Dingtalk	370
КОМУНІКАЦІЯ І ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТА	374
Bibiána Hebová. Formalizované a neformalizované žánre rómskeho folklóru v rómskych rozprávkach (paramisa)	374
Olha Kozii. Studying theoretic English grammar: key problems and the ways of their solution (based on the study of the noun)	385
Olena Vovk. Grammatical awareness: conceptualization and internalization	389

МУЗИКА І МИСТЕЦТВО В ПЕДАГОГІЦІ	400
Klaudia Angelovičová. Hudba ako prostriedok celostného rozvoja osobnosti	400
Slavomír Capek. Podoby obytného domu na hodinách modelovania v predstavách žiakov mladšieho školského veku	411
Anna Derevjaníková. Uplatnenie ľudových piesní a riekaniak v hudobnej výchove základnej školy	427
Martin Dzurilla. Kreovanie edukačných materiálov pre interaktívne tabule v hudobnej výchove	434
Zuzana Kentošová. Klavír ako prostriedok motivácie v hudobnej výchove na 1. stupni základnej školy	441
Alena Sedláková. Výtvarná činnosť v umení ako arteterapeutický zážitok	451
Edita Šimčíková, Blanka Tomková. Prieniky jazyka matematiky a hudby	459
Zuzana Sláviková. Metafora v hudbe a hudobno-pedagogickej praxi	471
Tomáš Telepák. Fotoграфovanie ako nástroj pre rozvoj vizuálneho vnímania v školskej praxi primárneho stupňa vzdelávania	478
Юлія Кучеренко. Скульптура та її вплив на розвиток просторового мислення учнів загальноосвітніх навчальних закладів	486
ПСИХОЛОГІЯ І ОСВІТА	492
Nikoleta Izdenczyová. Hodnotová orientácia a intenzita extrémistických postojov u budúчих učiteľov	492
Ivana Martinková, Iveta Kovalčíková. Programy rozvoja metakognitívnych schopností žiaka	506
Olena Murzina, Vladimir Nagorny, Natalia Nagornaya, Olena Pototska. Classification of the concepts of "value" and "value orientations" in psychology and pedagogy	516
Jiří Novotný. Počátky vzdělávání v Čechách 9. a 10. století	523
Matej Slováček, Monika Miňová. Pedagogika M. Montessoriovej: didaktika a cvičenia každodenného života	534
Лариса Дикіна. Психологічні особливості кризи середини життя і її вплив на розвиток особистості	544
Ольга Качерова. Арт-терапія як психотерапевтичний метод в роботі з аутизмом	552
Едуард Псядло, Євгеній Пушкін, Надія Кологривова. Проблеми реабілітації особистості залежної від наркотиків в сучасному суспільстві	557

КОУЧ-ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТЯНСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

COACH-TECHNOLOGIES IN EDUCATIONAL PRACTICE

Ірина Красюк, Ірина Удріс

Iryna Krasnyuk, Iryna Udris

Анотація

Коучинг сьогодні широко застосовується в усіх соціально-гуманітарних сферах. На відміну від «тренінгу», що буквально означає «дресуру» чи «тренування й відпрацювання» певних навичок та вмінь, коучингом є по суті індивідуальна програма розвитку учасника, яка відбувається в межах групового об'єднання, а його результатом є актуалізація здібностей суб'єкта, досягнення намічених цілей найоптимальнішим та найкоротшим шляхом. Метою є огляд головних характеристик коуч-технологій та провідних технік, аналіз особливостей їх ефективного використання в освітній практиці. Саме тому, коучинг є широко поширеною практикою в усіх сферах управління людськими ресурсами та має чимало різновидів, як-от: особистісний, професійний, бізнес-коучинг, корпоративний коучинг та ін. Досвід, що був накопичений в сфері бізнесу та бізнес-освіти, уможливив широке запровадження коучингових технологій у освітню практику.

Abstract

Today, coaching is widely used in all social and humanitarian spheres. In contrast to "training", which literally means "training" or "training and practice" of certain skills and abilities, coaching is essentially an individual program of development of the participant, which takes place within a group, and its result is the actualization of sub project, achieving the set goals in the most optimal and shortest way. The aim is to review the main characteristics of coaching technologies and leading techniques, analysis of the features of their effective use in educational practice. That is why coaching is a widespread practice in all areas of human resource management and has many varieties, such as: personal, professional, business coaching, corporate coaching and others. The experience gained in the field of business and business education has enabled the widespread introduction of coaching technologies in educational practice.

Ключові слова: коучинг, коучингові технології, тренінг, навчальний процес, самооцінка, самоактуалізація, коучинг-метод, методика коучингу.

Key words: coaching, coaching technologies, learning process, self-assessment, self-actualization, coaching method, coaching techniques.

Постановка проблеми

Термін «коучинг» сьогодні широко застосовується в усіх соціально-гуманітарних сферах, оскільки цей вид діяльності сфокусований на командне й проектне вирішення питань, що зорієнтовані на підвищення ефективності й, урешті-решт, на особистісне зростання учасників. На відміну від «тренінгу», що буквально означає «дресуру» чи «тренування й відпрацювання» певних навичок та вмінь, коучингом є по суті

індивідуальна програма розвитку учасника, яка відбувається в межах групового об'єднання, а його результатом є актуалізація здібностей суб'єкта, досягнення намічених цілей найоптимальнішим та найкоротшим шляхом. Тож, коучинг не вчить і не тренує, а допомагає учасникові вчитися, визначатися, планувати та досягати поставлених цілей [2, с. 166]. Саме тому, наразі коучинг є широко поширеною практикою в усіх сферах управління людськими ресурсами та має чимало різновидів, як-от: особистісний, професійний, бізнес-коучинг, корпоративний коучинг та ін. Досвід, що був накопичений в сфері бізнесу та бізнес-освіті, уможливив широке запровадження коучингових технологій у освітянську практику.

Аналіз останніх публікацій

Методика й технологія коучингу перебувають на стику багатьох наук про людину, зокрема філософії, акмеології, організаційної психології, педагогіки, менеджменту тощо. Цей термін було введено понад 100 р. тому Т. Леонардом, а власне ідея і метод коучингу були запропоновані професором Гарвардського університету і спортсменом Т. Гелвеєм у 1980-х рр. Надалі їх розвинули й адаптували для різноманітних умов М. Еріксон, Я. Г. Кристіансен, Т. Дж. Леонард, Е. Парслоу, М. Рей, Дж. Уїтмор та інші [3]. Досвід учених, практикуючих коучів переконує в тому, що його застосування вможливує розкриття потенціалу учасників та підвищення ефективності вирішення ними як особистих, так і ділових проблем. У сфері освіти, як зазначають С. Березина, С. Зирянова, Н. Никулина, О. Нежинська, В. Пирков, В. Тименко та ін., коучинг дозволяє сформувати в суб'єкта унікальний досвід, заснований на внутрішніх потребах і ресурсах, а також такі востребувані на сьогодні метапредметні компетентності та соціальні навички (soft skills). Отже, запровадження коучингу в освітянську практику дозволить навчити студентів та викладачів цілепокладанню, плануванню й формуванню навичок досягнення поставлених цілей. Між тим, потребує аналізу провідні техніки коучингу щодо їх місця та ролі в організації освітнього процесу.

Метою статті є огляд головних характеристик коуч-технологій та провідних технік, аналіз особливостей їх ефективного використання в освітянській практиці.

Виклад основного матеріалу

Коучинг (з англ. «тренувати», «наставляти», «надихати»), маючи багато спільних рис із наставництвом, тренінгом (тьюторством), консультуванням, усе ж таки є окремим феноменом, що знайшов своє місце в практиці навчання та виховання [1, с. 15]. Якщо під час консультування суб'єктові надається експертна думка стосовно стану проблеми та рекомендації з її вирішення, то коучинг учить висувати припущення, генерувати власні рішення із застосуванням рекомендованих технік. Тренінг або тьюторство має на увазі формування певних умінь і навичок за встановленою технологією, тоді як коучинг іде в слід за потребами та намаганнями учасників. Зі свого боку, наставництво передбачає передачу досвіду, а коучинг – допомагає визначити власні шляхи розвитку, цілі й завдання з досягненням конкретного результату. Отже, коучинг є своєрідною педагогічною підтримкою для всіх учасників освітнього процесу, націленою на досягнення конкретного результату. Він спрямований на генерування знань не від коучера, а від учасника, а також застосування певних методик, що допомагають учасникові, на основі власних навичок і вмінь, підвищувати самоефективність [2, с. 167].

Ідеологією коучингу є не надання готових рецептів або порад за тим чи тим колом питань, а озброєння учасників реальними методами, навичками й техніками. Їх застосування дозволить у конкретній ситуації самостійно знайти оптимальні для людини чи організації шляхи й засоби вирішення проблем, спроектувати

індивідуальний темп у просуванні до висунутих цілей. Переважно коучинг призначений для адаптації закладу чи особистості до умов ринкової невизначеності, високої конкуренції, умов освітнього процесу з огляду на унікальний особистісний ресурс учасників.

Міжнародна Федерація Коучинга (ICF) сформувала етичний кодекс коуча (особи, що здійснює організацію такої діяльності) та визначили провідні принципи коучингу, серед яких: усі люди володіють набагато більшими внутрішніми ресурсами, ніж ті, що вони зазвичай виявляють; навчання має відбуватися на успіхах, а не на помилках; орієнтуватися слід не на проблему, а на шлях до її вирішення; необхідно спрямовувати свої зусилля з сьогодення до майбутнього; усі відповіді на виклики є всередині людини, тільки людина повинна себе оцінювати та надавати собі ради [1, с. 45].

У цьому контексті *педагогічний коучинг* – це цілеспрямований процес, який може проводитися як у форматі індивідуальних занять, так і в межах організаційного консультування суб'єктів освітнього процесу [5]. Загалом, у сфері освіти можуть бути застосовані:

– *індивідуальний коучинг*, присвячений вирішенню конкретних проблем окремої особи як стосовно навчання, так і соціалізації, професійної адаптації тощо. Урешті-решт, учасник повинен знайти найкращі для себе шляхи досягнення цілей;

– *груповий коучинг*, учасники якого не мають чітко визначених функціональних взаємозв'язків у освітньому процесі, але переймаються спільними проблемними питаннями та потребують допомоги у їхньому вирішенні;

– *системний коучинг*, що проводиться з особами, між якими існують міцні системні зв'язки, задля впорядкування та оптимізації їх взаємодії на різних рівнях функціонування закладу освіти;

– *управлінський* – зорієнтований на розвиток організації, закладу, органів самоврядування чи лідерів;

– *коучинг* із підготовки й реалізації окремо взятого проєкту, що передбачає формування в учасників основ діяльності, яка проєктується [2, с. 168].

Як бачимо, коучинг є розумною альтернативою традиційним консультаціям, керівництву самостійною та науково-дослідницькою діяльністю студентів, а також стажуванню та підвищенню кваліфікації викладачів. У цьому сенсі доцільними є такі різновиди коучингу, як бізнес-коучинг, кар'єрний коучинг, професійний коучинг та лайф-коучинг. За потребою учасників та закладу чи організації можуть бути запроваджені коуч-сесії – об'єднані спільною метою серії коучингів, кожен з яких концентрується на формуванні необхідних знань та компетентностей учасників та вчить висувати конкретні цілі для певної діяльності. Ці та інші види коучингу потрібні у випадку, коли суб'єкти свідомо чи підсвідомо відчувають потребу в переході на наступний більш досконалий щабель функціонування в тій чи тій сфері чи діяльності.

Процес коучингу можна представити як перебіг певних етапів, а саме:

постановка мети, усвідомлення її реальності → аналіз необхідних складових та критичних факторів успіху → вибір стратегії діяльності, спрямованої на досягнення мети → моніторинг досягнення мети → аналіз результатів з точки зору поставленої мети [2, с. 166].

Як бачимо, алгоритм коучингу віддзеркалює процес розгортання діяльності з цілепокладання, що притаманне, наприклад, інтерактивним та проєктним технологіям. Водночас, коуч-технології зорієнтовані, передусім, не лише на висування цілей, а на підвищенні ефективності діяльності з їх досягнення.

Ідеологія коучингу спирається на тезу про те, що *«ефективність дорівнює потенціалу мінус внутрішні перешкоди, з яких найсильнішим є страх»*. Або – *«Ефективність = потенціал - страх»*. При цьому «страх» у коуч-підході є емоційним

станом, що виникає внаслідок побоювання змін, несприйняття особи з боку оточення, очікування поразки чи неуспіху, страх опинитися неспроможним, неефективним, неуспішним тощо. Тож, звідси випливає головна мета коучингу: допомогти та посприяти усуненню внутрішніх перешкод і страхів суб'єкта на шляху до досягнення ефективності [4]. Це зумовлює особливі вимоги до особистості коуча та рівня його підготовки, детально описані в професійному стандарті Міжнародної Федерації Коучингу (ICF). З-поміж них досить актуальними є здатність до встановлення та розвитку довірчих відносин з клієнтом, готовність до збереження коучингової позиції, передусім – безоціночної позиції, оскільки коуч має свідомо втримуватися від спрямовуючого впливу на учасника, повністю залишаючи за ним право вибору в прийнятті рішень [1, с. 48-50].

Принагідно слід зауважити, що ідеологія коучингу й гуманістичний, особистісно зорієнтований та особистісно-діяльнісний підходи в побудові освітнього процесу – суголосні. На думку дослідників коучинг у навчанні допомагає учням активно, свідомо й самостійно вчитися, сприяє максимальній мобілізації внутрішніх ресурсів, формує навички й метакомпетентності, дозволяє якнайкраще виконувати свої навчальні обов'язки й суспільні доручення й, урешті-решт, – досягати бажаних результатів [5].

Водночас, коуч повинен, насамперед, уміти активно й «глибинно» слухати, використовувати тони голосу, техніки «приєднання» (виявляти ширий інтерес і зацікавленість, повторювати ключові слова і фрази, підтримувати позою, мімікою, поглядом), задавати «сильні» питання (такі, що фокусують на головній проблемі, заохочують до самоаналізу, відкривають шлях до вирішення проблеми), будувати процес через «сходи питань» за логічними рівнями або за «сходами досягнень» (піраміда, спіраль) [4].

Задля розвитку потенціалу учасників під час коучингу використовують спеціальні методи. Серед них виокремлюють: індивідуальні та групові коуч-сесії, «Колесо життєвого балансу», «Шкала просування до мети від 1 до 10», «Лінія часу», питання, що розширюють межі звичного мислення (зрушення точки зору, зрушення на систему, зрушення в часі), Метод планування Гантта, створення підтримуючого середовища для досягнення цілей, партнерське співробітництво, стратегія творчості У. Диснея, мозковий штурм WORLD CAFE, техніка логічно-творчого мислення Е. де Боно «Шість капелюхів мислення», «Виконувач побажань» та багато інших [2; 5].

Серед головних інструментів коучингу є *модель GROW* (у буквальному перекладі з англ. означає «зріст»), що запропонована Дж. Уїтмором як аббревіатура від принципів розгортання коучинг-процесу, а саме: G (goal) – постановка мети, R (reality) – дослідження стану та ресурсів крізь призму реальних факторів, O (options) – пошук можливостей або різних сценаріїв задля досягнення цілей, W (what, when, who, will) – те конкретне, що необхідно виконати шляхом чіткого розподілення ресурсів, шляхів, строків, виконавців, у тому числі через мобілізацію власних вольових зусиль [6].

Для організації та керівництва проєктною діяльністю учнів, студентів та викладачів може бути застосована *стратегія творчості У. Диснея*, що споконвічно була запропонована власником однойменної кіностудії для створення повнометражних мультфільмів. Уважається, що з метою досягнення найбільшої ефективності та, у подальшому, – успіху в кінопрокаті У. Дисней був вимушений розподілити співробітників за ролями мрійників, реалістів та критиків та навіть розсадити їх на різних поверхах кіностудії, що мали приміщення із відповідним до їх ролі дизайном. Розроблена на цій основі Р. Дилтсом коуч-технологія дозволяє кожному учасникові побувати в усіх трьох ролях та для певної ситуації придумати нестандартне рішення, впоратися з внутрішніми запереченнями й опором, виявити можливі ризики й компенсувати слабкі сторони, скласти план дій і, нарешті, зважитися на перший крок

до реалізації мети [4]. Детально опрацьовані ролі мрійників, реалістів та критиків дозволяють побудувати й реалізувати найскладніші проєкти, присвячені вдосконаленню освітнього процесу.

Техніка «Колесо балансу» або в деяких підходах «Колесо досягнень» є одним із способів організації наукової праці студентів та викладачів. Це метод просування до заздалегідь визначеної мети із використанням засобів візуалізації шляхів та досягнень. Учасникові пропонується зробити персоніфіковану карту, намалювавши коло, розділене по секторам, кожен з яких відповідає за досягнення конкретної мети (сформувані ті чи ті здатності, досягти успіху в тій чи тій сфері, виконати певні види робіт тощо) і містить оціночні шкали від 1 до 10. Із певною періодичністю учасник зафарбовує певну кількість смуг в кожному сегменті кола відповідно до досягнутого за цей період результату. У плині процесу стає зрозуміло, що баланс досягається лише в тому випадку, коли зафарбовані сегменти створюють коло, а отже – ефективність можлива лише при наявності комплексного підходу в досягненні цілей [5].

Візуалізація цілей та процесу моніторингу з їх досягнення є провідними інструментами в таких коуч-техніках, як «Шкала просування до мети від 1 до 10», «Лінія часу», Метод планування Гантта та ін. Доцільним доповненням до них є сучасні засоби комп'ютерної візуалізації, ментальні та інтелект-карти, що дозволяють керувати організацією навчально-пізнавальної, проєктної, науково-дослідницької діяльності учнів, студентів, викладачів, персоналу закладу освіти.

Піраміда Роберта Ділтса запозичена коуч-технологіями з робіт сучасного лідера нейро-лінгвістичного програмування. Цей інструмент дозволяє ранжувати головне й другорядне та визначитися з критичними факторами успіху та самоефективності в досягненні цілей. Основою піраміди є реальне оточення кожної людини, фактори внутрішнього й зовнішнього середовища. Наступними щаблями є поведінковий (діяльнісний), рівень здібностей та внутрішніх потенцій, ціннісно-мотиваційний, рівень ідентифікації та нарешті – місії чи духовного піднесення. Робота з пірамідою передбачає рух від основи до вершини і навпаки. Спочатку необхідно ідентифікувати місце перебування проблеми на певному щаблі піраміди, з'ясувати формат її вирішення на рівні духовного піднесення, а потім – опрацювати кожен щабель у зворотному напрямку з точки зору необхідності змін [1, с. 141-143]. Отже, піраміда Ділтса дозволяє побачити коріння проблеми та вможливує зміни в напрямі життя в потрібному річизі, що часто є досить актуальним для тих суб'єктів освітнього процесу, в яких несформована професійна чи навчальна мотивація, відсутні стимули для особистісного зростання.

Технологія модифікації досвіду буде корисна у випадках, коли суб'єкт отримав відчутну поразку або не отримав бажаного в досить для нього важливій діяльності. Її застосування дасть змогу суб'єктові зрозуміти себе, виокремити свої сильні та слабкі сторони, прибрати внутрішні установки, пов'язані з негативним досвідом минулого, зробити правильний вибір для майбутнього, усунути внутрішні конфлікти, вибудувати план та досягти мети. Техніка передбачає письмове формулювання проблеми, докладний опис негативного досвіду, його оцінювання в межах від -10 до 10, прописування ситуації з урахуванням можливих змін, її повторне оцінювання та, за необхідності, прописування до тих пір, поки самооцінювання не досягне позначки в 10 балів [4]. Ця техніка є досить тонким інструментом в управлінні професійним саморозвитком суб'єктів освітнього процесу.

Висновки

Коучинг є методом, технологією, формою організації діяльності з цілепокладання, планування й моніторингу в досягненні особистісно значущої цілі. Коучинг сьогодні

широко застосовується в усіх сферах управління людським потенціалом та має відмінні завдання, методи й техніки, порівняно з консультуванням, тьюторінгом і наставництвом. Особливими є й вимоги до особистості коуча, його професійної позиції. Існує чимало коуч-технік, які можуть бути застосовані в освітньому процесі з метою наукової організації праці викладачів та студентів, підвищення самоефективності, досягнення самоактуалізації. Серед них провідними є такі, як-от: Техніка «Колесо балансу», Модель GROW, Стратегія Уолта Діснея, Піраміда Роберта Ділтса, Техніка шкалування.

Література:

1. Нежинська О. О., Тименко В. М. Основи коучингу: навчальний посібник. Київ; Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. 220 с.
2. Никулина Н. Н., Березина С. В., Ушаков И. И. Сущность и роль коучинга в образовании и воспитании. *Образование. Наука. Научные кадры*. № 3. 2019. С. 165-169.
3. Парслоу Э., Рэй М. Коучинг в обучении: практические методы и техники. СПб.: Питер, 2003. 204 с.
4. Про коучинг просто. URL: <https://prosto-coach.ru/instrumenty-kouchinga.html> (дата доступу 4. 06. 2020).
5. Пырков В. Е. Коучинговый подход в обучении старшеклассников как технология реализации современного образования. URL: gulchevskaya.ru/wp-content/uploads/2012/11/coaching_pyrkov.pdf (дата доступу 4. 06. 2020).
6. Что такое коучинг технология GROW (РОСТ)? URL: <https://hrhelpline.ru/chto-takoe-kouching-tehnologiya-grow-rost/> (дата доступу 4. 06. 2020).

Author's Information:

Iryna Krasiuk – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Department of Fine Arts, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine.

Iryna Udris – Art critic, Associate Professor, Department of Fine Arts, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine.